

Pohvalno je, da se avtor v uvodnih poglavjih loteva tudi vprašanj, ki na prvi pogled nimajo opravka z leksikonom geografije podeželja. Tako se na primer opredeli tudi glede nadaljnega usmerjanja razvoja podeželja s stališčem, da je pri ruralnem planiranju treba uveljaviti načelo policentrizma, saj le tako lahko pridejo do izraza izjemna gospodarska in socialna pestrost podeželja in raznolika gravitacijska navezanost na središčna naselja. Avtor poudari, da je planiranje razvoja podeželja sopomenka ruralnega planiranja.

Avtor nadalje ugotavlja, da se je podeželje prevečkrat pojmovalo kot rezervni prostor in gospodarsko manjvredna pokrajina, ki si naj bi jo mesta, industrija in v zadnjem času tudi infrastruktorno omrežje upravičeno polasčali za gradnjo zunajmestnih naprav. Medtem ko je mesto uživalo vrsto prednosti in si zagotavljalo uspešnost tudi na račun podeželja, je le-to vse bolj dobivalo poteze podrejenosti in zaočalosti. Le območja v neposrednem zaledju mest so užila določene prednosti, ki jim jih je prinašala možnost prodaje pridelkov na velikem tržišču, hkrati pa so prebivalci lahko uporabljali cenejše mestne storitve, s čimer so lahko živeli ceneje kot prebivalci odmaknjenega podeželja, in se lahko v mestu tudi zaposlili.

Avtor se ne ustavi samo ob problematiki podeželja, ko opozarja, da se tudi v mestih dejavnosti ne razvijajo optimalno in bi kazalo tudi na podeželju pristopiti k celovitemu, vseobsežnemu načrtovanju. Ne nazadnje je naš skupni interes, da se ohranja naša raznovrstna kulturna pokrajina, ki naj se postopoma obogati z novimi, nemotečimi funkcijami, vezanimi predvsem na dejavnosti v prostem času. Posebej tudi poudarja, da nikakor ne gre spregledati vloge podeželja kot oskrbnika z živili in surovinami ter kot varuha naravnega okolja, posredno pomembnega za izboljševanje okolja nasploh. Ruralno planiranje bi moralo upoštevati obstoječo navezanost posameznih območij na sistem centralnih naselij.

Namen leksikona je v prvi vrsti prispevati k poenotenju in jasnosti pojmov v geografiji in sorodnih vedah. Kljub temu da gre za precej zahtevno strokovno delo, bo leksikon koristen in uporaben tudi za širšo javnost, predvsem pa bo pripomogel k bolj učinkovitemu interdisciplinarnemu delu. Navodila za uporabo leksikona so zelo izčrpna in kljub strokovni temeljitosti razumljiva, strokovno temeljita in tudi za jezikoslovca poučna, kar še posebej velja za etimološki del.

Iz dosedanjega dela Draga Kladnika in njegove bibliografije je razvidno, da strokovno pokriva različna problemska področja in hkrati sistematično razvija svoje delovno področje. Posebej pohvalno je, da ima smisel za lepoto slovenskega jezika. Upamo, da bo Drago Kladnik v prihodnje sistematično nadaljeval svoje dosedanje delo tudi na sorodnih strokovnih področjih.

Lojze Gosar

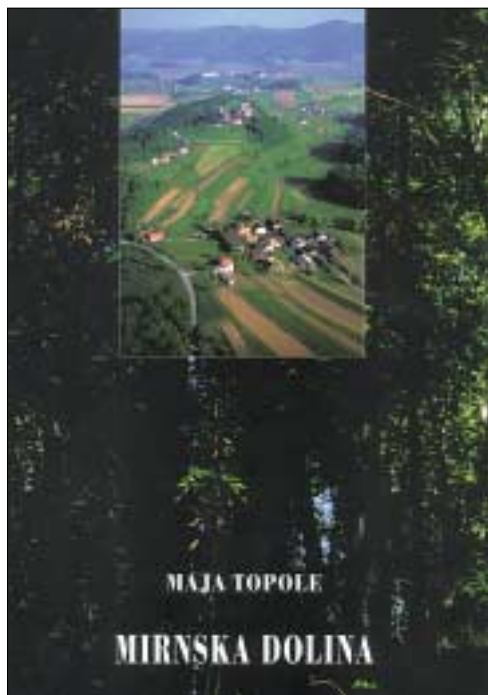
Maja Topole:
Mirnska dolina
Zbirka ZRC 21

Ljubljana 1998: Založba ZRC, 175 strani, 29 zemljevidov, 78 grafov, 117 fotografij, 68 preglednic, ISBN 961-6182-64-1

Konec leta 1998 je Založba ZRC izdala knjigo *Mirnska dolina* avtorice Maje Topole z Geografskega inštituta Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Monografija je izšla kot enaindvajseta knjiga v Zbirki ZRC in je prva s področja geografije v tej zbirki.

Knjiga *Mirnska dolina* je izvirno regionalnogeografsko znanstveno delo, v katerem avtorica predstavlja širšemu krogu skoraj neznano dolenjsko pokrajino. Mirnska dolina je bila doslej tudi pri geografskih raziskavah močno zapostavljena, saj so jo preučevali le v okviru širših regij in le s posameznih vidikov, čeprav je geografsko izredno zanimiva, saj se tu prepletajo alpske, panonske in dinarske pokrajinske značilnosti.

Avtorica predstavlja rezultate večletnega teoretičnega in terenskega dela. Poudarek daje rabi tal ter pomenu naravnih sestavin pokrajine za kmetijstvo in poselitev. Pomembna je delitev pokrajinsko izred-

no pestrega, okrog 300 km² velikega območja na 24 bolj ali manj homogenih mikroregij, še bolj pa predstavitev nove raziskovalne metode, ki na eni strani vsebuje izbor kriterijev ali geokoloških faktorjev (nadmorska višina, naklon, višinska razlika, nosilnost tal, vrsta in starost kamnin, morfološka enota, tip prsti, način vodnega odtoka, erozija prsti, ekspozicija, toplotni pas, poplavne razmere), s pomočjo katerih se z matematičnimi in statističnimi metodami ter metodami prekrivanja tematskih zemljevidov lahko vrednoti primernost mikroregij za različne rabe tal, na drugi strani pa način določanja teže teh geofaktorjev za različne tipe rabe tal s pomočjo korelacijskih koeficientov.

Vsi zemljevidi in matematično-statistične obdelave temeljijo na geografskem informacijskem sistemu za Mirnsko dolino, ki ga je pripravila avtorica. Za osnovni sloj je uporabila stometrski digitalni model reliefa. Eden od najpomembnejših slojev je raba tal, ki ga je avtorica sestavila iz letalskih posnetkov v merilu 1 : 17.500 in delovnih zemljevidov, ki so nastali ob terenskem delu. Metoda omogoča izdelavo sintetskih tematskih zemljevidov primernosti pokrajine za vsak posamezen tip rabe tal ali celo posamezne poljske kulture, zemljevidov optimalne rabe tal, zemljevidov območij z neprimer-no obstoječo rabo tal, zemljevidov predlagane nove rabe tal, zemljevidov prednostnih posegov v prostor ter po potrebi še številnih zemljevidov vmesnih faz. Metoda omogoča kvantifikacijo podatkov in razlago povezav med naravnimi in družbenimi prvinami pokrajine. Tako, na primer, pokaže na bistvene razlike med legami v kotlinskem dnu, gričevju in hribovju ter na planoti. Metoda je zastavljena tako, da je uporabna tudi v regionalnem planiranju; doslej sta bili v okviru projekta CRPOV po podobni metodi že obdelani Šentruperška mikroregija in Občina Moravče.

Knjiga ima klasično regionalnogeografsko zgradbo, kar poveča preglednost in sistematiko vsebine. Naslovi glavnih poglavij so: Uvod, Predstavitev pokrajine, Podrobna členitev Mirnske doline s podpoglavji o gričevjih, hribovjih, kotlini in planotah, Površje, Vodovje, Podnebje, Prst, Rastje, Raba tal, Naselja in prebivalstvo, Gospodarstvo, Druge dejavnosti in Povzetek, ki je preveden v angleški jezik. Dodani so imensko in stvarno kazalo, seznam zemljevidov ter viri in literatura.

Kljub skromnim finančnim sredstvom je avtorici uspelo svojo knjigo, ki jo je oblikovala in grafično uredila Milojka Žalik Huzjan, obogatiti s številnimi barvnimi fotografijami, posnela sta jih avtorica in Marko Kapus, zemljevidi, izdelal jih je Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, in grafi. Knjiga je bila razprodana v nekaj mesecih, večino izvodov pa so pokupili prebivalci Mirnske doline, torej domačini. To je dokaz, da je tudi znanost z ustreznim trudom mogoče približati širšemu krogu ljudi oziroma geografijo negeografom.

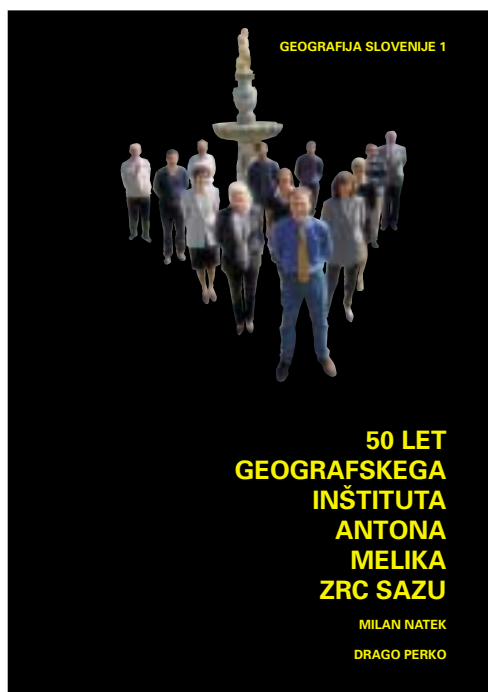
Drago Perko

Milan Natek, Drago Perko:

50 let Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU

Geografija Slovenije 1

Ljubljana 1999: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 175 strani, 200 slik, ISBN 961-6182-84-6

Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti je v letu 1999 začel z izdajanjem zbirke Geografija Slovenije, v kateri v knjižni obliki objavlja izsledke znanstvenoraziskovalnega dela s področij fizične, družbene in regionalne geografije Slovenije ter slovenskega geografskega izrazoslovja, zemljepisnih imen in tematske kartografije. V zbirki predstavlja predvsem rezultate svojih znanstvenih projektov in raziskav svojih sodelavcev, pa tudi za knjižno obliko prilagojene magistrske in doktorske naloge svojih raziskovalcev. Zbirka je odprta tudi za izsledke raziskav drugih ustanov in posameznikov, ki se ukvarjajo z geografskimi ali sorodnimi temi in se nanašajo na Slovenijo. Z njo se bogati in javno popularizira slovenska geografska znanost.

Zbirka nadaljuje tradicijo prve zbirke Geografskega inštituta, imenovane Dela Inštituta za geografijo, ki je izhajala v petdesetih in šestdesetih letih. V njej je izšlo enajst del s skupnim obsegom prek